

W. BIEGAŃSKIEGO · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKUCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

tem już odpada najmniej 140.000 ludzi i 30.000 koni, nadto zaś Rosja będzie w stanie wystawić tylko 80 procent całej swej armii, czyli jeno to, co trzyma na zachód od Dniepru, a reszta musi zostać na Kaukazie, w Azji środkowej i na Syberji.

Wziąwszy tedy pod uwagę wszystko razem, można powiedzieć, że na łądzie przewaga jest po stronie trójprzymierza dawnego.

Ale zato jego strategiczne położenie jest gorsze, ponieważ będzie atakowane z różnych stron i ma do obrony tereny wielkiej ekonomicznej i kulturalnej wartości. Jeżeli zaś samo przejdzie do ataku, to na równinach wschodnich rozproszy się na obszarach mniejszej kulturalnej i ekonomicznej wartości.

Odpowiedzialność za nauczanie potajemne.

Na podstawie pomocniczych nadzwyczajnych, władze administracyjne w Królestwie Polskiem posiadały do niedawna prawo wymierzania kary dowolnie i doraznie, bez sądu, kar za nauczanie tajne. Kiedyś to prawo, wydane specjalnie przeciwko szkołkom polskim i stosowane szeroko, upadło, nasunęło się władzom zagadnienie: jak postępować z osobami, które wazą się uczyć innych, nie posiadając wymaganych w państwie rosyjskiem rządowych świadectw szkolnych.

Sprawę tę rozstrzygnął świeżo senat na potężeniem posiedzeniu departamentu pierwszego i departamentów kasacyjnych, orzekłszy, iż winowajcy tego rodzaju winni być sciganani na zwykłej drodze sądowej i karani według ogólnych zasad, stosownie do ustawy o karach głównych i poprawczych.

Odpowiednie artykuły rzeczonej ustawy przytacza „Kur. Warsz.“ Brzmia one w sposób następujący.

Art. 1049. Kto bez upoważnienia rządu założy lub otwóży szkołę, lub zakład wychowawczy jakiegobądź rodzaju, ten podlega karze pieniężnej: w stolicach (t. j. w Petersburgu i Moskwie) do wysokości 200 rb., w innych miastach do wysokości 75 rb., po wsiach zaś do wysokości 5 rb., a to na rzecz funduszu wsparcia osób, posiadających prawo nauczania młodzieży w domach prywatnych. Urządzone zaś przez nich zakłady są zamykane w terminie po temu oznaczonym.

Art. 1050. Jeżeli założyciel szkoły lub domu wychowawczego, po skazaniu go na karę, w artykule poprzednim wymienioną, nie zamknie jej w terminie, przez wyrok sądowy wskazany, natenczas podlega karze: w stolicach do wysokości 400 rb., w innych miastach do wysokości 150 rb., a po wsiach do wysokości 10 rb., nadto zaś, jeżeli jest poddanym rosyjskim, oddawany jest pod dozór policji na na czas od roku do lat trzech, a jeżeli jest poddanym zagranicznym, to podlega wydaleniu z granic.

Art. 1051. Osoby płci obojczy, które podejmuja się uczenia dzieci w domach prywatnych lub pensjonatach, nie posiadając wymaganych przez prawo świadectw o nieodzownem wykształceniu, podlegają karze pieniężnej do wysokości 75 rb. na rzecz funduszu wsparcia osób, posiadających prawo nauczania młodzieży w domach prywatnych. Takiej samej karze podlegają przetożeni szkół i pensji, albo rodzice i opiekunowie, którzy przyjęli do swojego zakładu lub domu taką osobę do nauczania własnych lub wychowywanych w ich domu albo zakładzie dzieci.

Po takim wyjaśnieniu senatu — kary za nauczanie „tajne“ będą zatem w dalszym ciągu wymierzane, z tą jednakże różnicą, że nakładają je będzie nie władza administracyjna wyłącznie, lecz władza sądowa, po wysłuchaniu świadków i obrony.

Kronika miejska.

Gospina dostojników kościoła na Jasnej Górze. Wczoraj o godzinie 8 i pół po południu przybył do Częstochowy J. E. X. Biskup płocki Apolinary Wnukowski, nominat arcybiskup metropolita mohylowski w towarzystwie X. prałata Lasockiego i X. kanonika Kowalewskiego. Dostojnego gościa powitał na stacji przewielebny O. generał ks. Eusebjusz Rejman i przywodził do klasztoru na Jasną Górę.

Wczoraj wieczorem przybył do Częstochowy J. E. ks. biskup Kazimierz Ruskiewicz sufragana warszawski w towarzystwie ks. prałata Rejmbińskiego i Niewiarowskiego. Proboszcza na Lesznie w Warszawie. Dostojnego gościa powitał na stacji przewielebny O. Generał.

Bawi na Jasnej Górze ks. prałat Józef Debnicki z Warszawy.

A zatem uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Panny, będąca drogą rocznicą poświęcenia wieży Jasnogórskiej uświetniona zostanie byobytem dostojników kościoła.

Zgon zakonika. Wczoraj o godzinie 3-ej po południu zakończył życie w klasztorze na Jasnej Górze s. p. ksiądz Polikarp Kuczkowski paulin urodzony 4 grudnia 1840 r. w Nowym Sączu w Galicji, wstąpił do zakonu OO. Paulinów 31 stycznia 1865 r. Pogrzeb z powodu 2 ch wstąpił po sobie następujący musi być przyspieszony.

Zwłoki tedy ojca Polikarpa będą wprowadzone dziś o godzinie 10 rano do kościoła wielkiego i po uroczystem nabożeństwie pochowane zostaną w podziemiach kościelnych.

Zmiany w duchowieństwie. Ks. Graczykowski proboszcz w Wielkolecku i ks. Rudnicki proboszcz z Kamienicy Polskiej zostają zamianowani jeden na miejsce drugiego.

Pożar w iglarńi. Jak zaznaczał śmy wczoraj, powstał z przyczyn niewyjaśnionych, żąd bowiem pożar mógł się wstąpić w kotłowni, mieszczącej jedynie kocioł z wodą istotnie jest rzeczą zagadkową. W każdym bądź razie potworny, w przeciągu tak krótkiego czasu, pożar w iglarńi świadczy o tem, że w fabryce nie zachowują należytym ostrożności, a ostrożności. Pożar wczorajszy mógł się stać poważną katastrofą, gdyby bowiem kocioł eksplodował byłoby niewątpliwie ofiary w ludziach. Stwierdziwszy, iż wypatek wywarł w mieście bardzo przykre wrażenie, sądzimy że zanim śledztwo wyjaśni jego przyczyny, administ. fabryczna postara się, aby w przyszłości środki ostrożności w fabryce, w imię bezpieczeństwa publicznego przestrzegane były skrupulatniej.

Słowo uznania należy się straży ochotniczej, która przez wypuszczenie pary z kotła zapobiegła katastrofie. Podczas ratunku uległo pokaleczeniu kilku strażaków.

W sprawie budowy wrendy przy cukierni na rogu ul. Teatralnej od właściciela jej pana W. Jackowskiego otrzymujemy list następujący:

„W nr. 220 „Gońca Częstochowskiego“ ukazała się zmiana, dotycząca wznoszonej obecnie przy mojej cukierni wrendy. W wzmiance tej znajdują wyrazy dziwienia „na jakich zasadach pozwolono zajmować chodnik, należący do miasta i wycinać drzewa, wyraźno tam również obawę by w nowej halli nie było przedstawień kabaretowych, i wzywano zainteresowanych, do wyjaśnienia wątpliwości. Otóż, jako jeden z najbliższych sprawie, śpieszę z następującymi wyjaśnieniami:

1) chodnik należący do miasta ustąpił pod budowę miasta, czyli jego magistrat za dość wysoką roczną opłatą dzierżawną, 2) wbrew wzmiance i wbrew puszczaniu po mieście pogłoskom ani jedno drzewo sećte nie było, 3) w halli kabaretu nie będzie, natomiast będą koncerty doborowej muzyki, których każdy bezpłatnie przy konsumcji będzie mógł z rodziną ku godzinie rozrywce słuchać.

Nadto pozwolę sobie dodać, że jak każdy naczynie przekonane się może, wrenda, będąc osobą miasta, ruchu bynajmniej tamować nie będzie, gdyż wokoło niej układany jest szeroki chodnik betonowy, zresztą takież same, może tylko nie tak ozdobne, wrendy znajdują się licznie na chodnikach w Warszawie, że wymienię tylko Aleje Jerozolimską; przy rogu ul. Marszałkowskiej w cukierni dawniej Zawisłowskiego, przy rogu Brackiej „w Café Royal“ i przy rogu ul. Nowy Świat w mieczarni Udziałowskiej, i tam nikt na to nie narzeka. Nadto wrenda taka stanąć miała na samym środku ulicy Brywańskiej przed domem Hersego, i tylko niespodziewana śmierć mającego ją budować właściciela cukierni terań przeszkodziła.

Zaznaczyć też należy, że nie tylko w Warszawie, ale i zagranicą, w Paryżu, Berlinie, Wiedniu pośrodku Grabenu stoja podobne wrendy, tamując ruch rzeczywiście, a mimo to uznają je za potrzebne, dla miasta i publiczności. Tembardziej tu nie wątpię, że nowe urządzenie to przyczyni się do upiększenia ulicy i da możność, jak wyżej wspominałem, szerszej publiczności do spędzenia kilku miłych chwil na artystycznej i godzinie rozrywce. Prócz tego, może to zachęcić i innych z pp. konkurentów do naśladowania i przyczyni się w ten sposób do rozwinięcia w mieście ruchu życia, i nadania mu piętna europejskiego“.

Leszcze w sprawie sadzawki na placu p. Rejchera otrzymujemy skądinąd uwagi następujące: Po lewej stronie drogi wiodącej do ul. Kamiennej, tuż za zabudowaniami magistratu m. Częstochowy jest obszerne pastwisko należące do którego na placu p. Rejchera wykopano miejsce na sadzawkę obecnie napełnioną wodą w skutek stałych deszczów. Sadzawka ta po o-

pdnięciu wody jest zbiornikiem ciał gnijących i zatrzymujących powietrze na daleką odległość. W danej chwili pasące się krowy zaspokajają pragnienie wodą w tej sadzawce a czasami nawet konie wodę tę piją. Pytanie jakie co do zdrowia może być mleko od krow pijących tę wodę? Czyż władza nie może zmusić właściciela do ogrodzenia sadzawki lub zasypiania śmieciami złożonymi w około niej, wszak i te śmieci to zarzek powiatu i środowisko dla robactwa. Oprócz tego sadzawka ta jest przy samej drodze, łatwo więc w niej się utopił wieczorem, tem więcej, że ulica Żelazna nie oświetla się i na całej przestrzeni od alei w stronę koleji Herbskiej nie masz ani jednej latarni, tylko odważni mogą tedy przechodzić wieczorami, poczynając od jesieni do lata. Pełno tu opłotków, placów pustych—wody stojącej w nizinach, wzgórków, błota, zapachów i różnych przeszkód z sadzawką p. Rejchera na przedzie, na które w ciemności łatwo się natknąć.

Odbywały się tu przed paru miesiącami krwawe rozprawy (zabito służącego naczelnika powiatu) a ogrobnym można być w każdej chwili.

Kompanja warszawska sprowadzana jest dziś o godz. 4-ej po południu.

Reformy w policji. Policja tutejsza otrzymała okólnik ministerjum spraw wewnętrznych zawiadniający o spodziewanych wkrótce reformach w policji. Reformy mają polegać na tem, że z zajęć policji ma być usunięte roznoszenie awizacji, rozporządzeń, zciąganie podatków, należności i t. d. Działalność jej ma być zwrócona przeważnie w kierunku obrony bezpieczeństwa publicznego, przestrzegania porządku w mieście itd.

Balen. W Truskolasach widziano wczoraj balon, szybujący w odległości 3—4 wiorst nad ziemią.

Z Prus został wysiedlony poddany tutejszy Wawrzynek Kowalik, którego władze pruskie mają odstawić do granicy.

Pogłoski. Dochodzą nas pogłoski, że miasto nasze zostanie pozbawione zupełnie światła elektrycznego. Praktyka 3-ch dni ostatnich dowioda, że Częstochowa może się śmiało obywać bez światła, jest to wydatek niepotrzebny, który magistrat nasz wkrótce skasujej. Wobec tego zamieszkali w naszym mieście synowie Allah'a zainicjowali podobno szereg modłów do księżyca, aby raczył nas co noc swoim światłem. Wątpliwie należy aby w dalszych zmaterializowanych czasach papaszkę życzył nam oświecać darmo. Prawdopodobnie więc zażąda kontraktu z magistratem...

Osobiste. Naczelnik powiatu ks. Awałow zaczął korzystać z urlopu. Obowiązki jego pełni zastępczo naczelnik strazy ziemskiej szef. kapit. Lebidjew.

Rewizja szkół. Gubernator piotrkowski polecił tutejszym władzom powiatowym dokonać rewizji początkowych szkół powiatowych. Rewizja ma na celu abadanie pomieszczeń szkół oraz lokali nauczycieli, które w razie potrzeby będą odnawiane lub roszserzane. Do rewizji władze powiatowe już przystąpiły.

Straszny wypadek. We wsi Kiedrzyń gm. Grabówka Wiktorja Grot przynosząc lampę ze stołu upuściła ją, wskutek czego nafta przeniosła się na odzież i nieszczęśliwa uległa silnym poparzeniom całego ciała. Stan G. jest beznadziejny.

Bluro architektoniczne-budowlane, o którym w swoim czasie wspominalismy zostało związane w dniu 7 bm. u miejscowego rejenta p. W. Małkowskiego, w skład którego weszli pp. Wiktor Filipczyński inżynier architekt, Ludwik Łopieński przedsiębiorca fachowiec, obydwa z Warszawy i Antoni Zawadzki handlowiec miejscowy. Lokal biura mieścić się będzie, od 1-go września w Alei II nr. 28 w domu p. Helmana.

Niewinnie posądzeni. W wczorajszym „Gońcu“ pisalismy o rewizji w mieszkanach Jana Nowaka i Ignacego Popenady u których znaleziono 44 pary cholewek rzekomo pochodzące z kradzieży. Wczoraj po przeprowadzeniu siedziby okazało się, iż Nowak i Popenda, pracowali u Jakobowskiego znalezionej towar był dany przez Jakobowskiego, Nowakowi i Popenadzie, dla zrobienia z niego bucików.

Bluro wystawy przemysłu i rolnictwa w Częstochowie znajduje się w III Alei nr. 73 m. 16. Otwarte jest codziennie, prócz niedziel i świąt, od 9-ej do 12-ej i od 2-ej do 7-ej wieczorem. Dyrektor zarządzający, p. Al. Bogustawski, przyjmują od 9-ej do 10-ej i od 5-ej do 6 i pół Sekretarz, p. K. Grosman—od 11¹/₂ do 12¹/₂, i od 5¹/₂ do 7-ej.

Kolei Herby—Klęse. Dowiadujemy się że kolei Herby—Klęse ma pójść w nieco zmienionym kierunku niż zamieszano poprzednio mianowicie nie na Małow, lecz Złoty Potok. Blizsze szczegóły podamy niebawem.

Wyścigi cyklistów. Częstochoowski konsul warszawskiego T-wa cyklistów urządził w dniu 23 bm. w Cyklodromie, przy ul. Teatralnej wyścigi cyklistów o programie następującym:

1) wyścig otwarcia dla jeźdźców prowincjonalnych 12 okrążeń toru, przebiegi na 4-ch okr. toru Nagrody: 1-a zeton srebrny emalowany, 2-a zeton srebrny duży i 3-a zeton srebrny mały. 2) wyścig częstochoowski dla jeźdźców miejscowych 10 okrążeń toru, przebiegi na 3-ch okrążeń toru. Nagrody: 1-a zeton srebrny duży i 2-a zeton srebrny mały. 3) Wyścig gościnny, 15 okrążeń toru, przebiegi na 4-ch okr. toru. Nagrody: 1-a zeton srebrny emalowany, 2-a zeton srebrny duży i 3-a zeton srebrny mały. Wyścig dla zawodowców 1-a franków 25, 2-a 15 i 3-a 10. 4) Noworadomski dla jeźdźców z Radomska, 10 okrążeń toru. Nagrody: 1-a zeton srebrny duży i 2-a zeton srebrny mały. 5) Wyścig główny dla wszystkich, 30 okrążeń toru, przebiegi na 5 ciu okr. toru. Nagrody: 1-a zeton złoty, 2-a zeton srebrny emal. i 3-a zeton srebrny duży, dla zawodowców 1-a franków 50, 2-a 25 i 3-a 15. 6) wyścig motocyklistów dla wszystkich, 40-okrążeń toru. Nagrody: 1-a zeton srebrny emal. dla zaw. fr. 25 i 2-a zeton srebrny duży, dla zawod. fr. 10. 7) wyścig dystansowy dla wszystkich, 75 okrążeń toru. Nagrody: 1-a zeton złoty, dla zaw. fr. 50, 2-a zeton srebrny emal., dla zaw. fr. 25, 3-a zeton srebrny duży dla zaw. fr. 15 i 4-a zeton srebrny mały. 8) Wyścig piechurów, na przestrzeni 2 ch okrążeń toru. Nagrody: 1-a zeton srebrny duży i 2-a zeton srebrny mały.

UWAGA. Bieg 5 i 7 z prowadzeniem za wyjątkiem 1-go i ostatniego okrążenia.

Zapisy przyjmuje konsul warszawskiego T-wa cyklistów p. Edward Brühl, Częstochowa, (Bank Handlowy) do dnia 20 sierpnia włącznie.

Znaleziono zegarek, srebrny odkryty na rogu ulicy Teatralnej i II alei. Odebrać można w „Redakcji“ za odwiedzeniem własności.

Odpowiedzi Redakcji. P a n u S. W przyszłości chętnie zastosujemy się do pańskiego życzenia. Proszę pisać śmiało i dużo. K. Z. Na zaczepki pauprów nie odpowiadamy. P a n u W. R. Bardzo chętnie studymy informację. Było to naszym obowiązkiem. Nie możemy się liczyć z niczem. X. X. Tchórzostwo nie pozwala panna podpisać się nazwiskiem: zwyczajem ludzi odważnych rzucasz strąty z za płotu. Mimo to wiemy ktoś pan jest. Pan J. pogardza pańską obroną my—pańskim uznaniem, które gdybyś był godzien tego, uważalibyśmy za zniewagę.

Z Zawiercia.

Zwraca się z prośbą „Goniec Częstochoowski“ do tutejszych braci robotników, między którymi, tak wiele dzielnych i rozsądnych ludzi, aby zechcieli włączyć udział w ankiecie „Gonca“ w sprawie domu robotniczego na wystawie przemysłowo-rolniczej w Częstochowie. Urządzenie wzorowego domu robotniczego jest kwestią ogólnie społeczną, wobec której tutejsi robotnicy nie mogą być obojętni, wspólna zaś wymiana myśli na dobre wyjście może sprawie. Prosimy zatem o artykuły w sprawie domu robotniczego na wystawie i w kwestiach dotyczących życia i potrzeb tutejszych robotników; drukować je będziemy najchętniej.

Podejrzany dom. W okolicy ul. Kościelnej znajduje się dom, w którym dzieją się rzeczy, o których nie śniło się naszym filozofom. Śmiech i wesołość panują tu niepodzielnie, zaraza demoralizacji zapuszcza głęboko korzenie. Opowiadają, że w domu tym znajdują przytułek szumowiny miejskiej i bawia się świetnie. Oburza to tutejszych mieszkańców, którzy pragną gorąco, aby... w Zawierciu podobnych domów wcale nie było.

Szynki potajemne. Plagą Zawiercia są szynki potajemne, gnieźdzące się po domach prywatnych. W szynkach tych rozpijają się ludziska, tracąc zdrowie i pieniądze. Miejsce tych zgnilizny moralnej i fizycznej powinna unikać nasza młodzież, starzy zaś (tepić bezwzględnie).

Kinematograf. Zawiercie posiada jedynie godziwe miejsce rozrywki którym jest kinematograf. Przypnać trzeba, że w właściciele kinematografu starają się, aby urozmaiceniem programu i doborom obrazów zasłużyć na poparcie publiczności, liczne odwiedzającej kinematograf.

Z Szawnowa.

Przeciw cholery. W tych dniach magistrat porządził kopie cyrkularza naczelnika powiatu z dnia 22 Lipca r. b. do wszystkich 12 opiekunów cyklistów komisji sanitarnej, w których na zasadzie rozporządzenia p. gubernatora, powiadzano, że tak administracyjne, jak

i policyjne organy mają się zająć środkami walki z cholera, w razie gdyby się u nas ukazała. Między innymi, komisja sanitarna, ma szczególną zwrócić uwagę na studnie tak miejskie jak i prywatne; gdyby w której okasało się że woda jest niezdatna do picia, należy ją natychmiast zamknąć.

Komisja sanitarna jak i w latach zeszłych wypowiedziała się, iż w sosenwieckich studniach woda nietylko nie jest zdajna do picia, ale nawet myć się nią nie można. Dlatego, w pierwszym protokole swego posiedzenia, wyrażono aby poprosić p. gubernatora, by ezwoili zaraz przystąpić do budowy 12 studni. Czy decyzja co do tego nastąpiła niewiadomo. Studnie dotąd jakie były takie i są, wobec tego na zasadzie powyższego cyrkularza, należałoby wszystkie studnie zamknąć.

Jak sobie komisja sanitarna z tem poradzi, czas pokaże.

Zapieczerowanie jatek. W tych dniach p. Bistrzanowskiego, na którym się mieści targ policja zapieczerowała kilka budek, w których mieszczą się jatki, z powodu iżżostały otwarte bez oględzin komisji sanitarnej.

Most na Ostrej Górze. Na moście nad rzeką na Ostrej Górze zbudowano żelazne mocne barjery, wiązania jednak są tak zbudowane że między prętami nietylko dziecko ale i dorosły człowiek łatwo się może przecisnąć. Ponieważ ruch na tym moście jest znaczny, przeto o wypadek nie trudno, bawiące się dziecko posilgnąć się może i wpaść do rzeki. Byłoby więc požądaniem, aby prócz ukosnych prętów, w każdym kwadracie dorobiono jeszcze pionowy pręt. Polecamy to uwadzie Tow. sieleckiego które piękne dochody ciągnie z mostu.

Różne.

Curiosum. Od kilku dni „Moskowska Wiedomosti“ drukują urzędowe ogłoszenie następującej treści:

Policja poszukuje członka Dumy państwowej, Makiakowa, który nie zapłacił 3 rb. podatku za psa. Osoby i instytucje, którym jest znane miejsce pobytu Makiakowa, są obowiązane zawiadomić o tem policję.

Dochoły kolei Nadwiślańskich. Ogólny do chód kolei Nadwiślańskich w r. 1907 wynosił z 80,419,476 i w porównaniu z r. 1906 o 6,000,000 więcej. Wydatki zaś eksploatacyjne wyniosły rb. 22,188,688 i w porównaniu z r. poprzednim większe o 4,000,000.

Rozmaitości.

— Wyrazy tureckie. Podajemy znaczenie niektórych wyrazów tureckich, pojawiających się częściej z powodu najwzięszych wypadków na Bałkanie.

B e j lub b e g — tytuł, dawany w Turcji wyższym osobom w służbie wojskowej i morskiej, oraz znakomitszym cudzoziemcom. Odpowiada to naszemu „pan“.

E f e n d i — tytuł honorowy, dawany znaczniejszym urzędnikom duchownym i cywilnym, z wyjątkiem dworskich i wojskowych, np. Hakim-efendi, pierwszy przyboczny lekarz sułtana; Reisefendi, minister spraw zagranicznych itd.

S e l a m i k nazywa się uroczysta ceremonia wyjazdu sułtana do meczetu w piątek.

B a s z a — wysoki dygnitarz. Wyraz ten pochodzi z perskiego: p a — podstawa i s z a c h — król, co razem wzięte oznacza podstawę władzy królewskiej. Niedgdyś był to tytuł powszechny, następnie stał się specjalnie wojskowym, ale z czasem zaczęto godność tę nadać znowu i dostojnikom cywilnym.

K a i m a k a n — z arabskiego, znaczy szepiec; w administracji tureckiej tytuł naczelników t. zw. liwa, na które się dzieli wilajet.

W a l i — tytuł generała tureckiego, stojącego na czele prowincji, t. zw. wilajetu. Mianuje ich sułtan; zakres władzy ich bardzo szeroki.

S z e k albo **s z e i c h** — z arabskiego, tyle, co starzec, najstarszy, przełożony, także główny kaznodzieja w meczecie lub też przełożony związku religijnego.

S z e k i n i **s l a m** — głowa Kościoła tureckiego. Nośi on także tytuł „wielkiego mufiego“. Mianuje go sułtan. Władza jego jest obrzynnia. Ma on prawo nawet w niektórych wypadkach detronizować sułtana.

U l e m a, liczba mnoga **u l e m o w i e** — z arabskiego, tyle, co wszyscy wiedzący. Nazwę tę noszą w Turcji wszyscy duchowni, począwszy od **S z e k i** i **s l a m a**.

R e d y f y — tak się nazywają w armii tureckiej żołnierze zapasowi, w przeciwieństwie do armii czynnej, znanej u i z a m.

Skrucha milionerki.

Hetty Green „najbogatsza na świecie kobieta“, która przed niedawnym czasem wręciła w zdumienie milionerów nowojorskich, ponieważ swoje skromne mieszkanie w Hoboken opuściła, aby według wszelkiej formy wystąpić w towarzystwie bogaczy, powróciła skruszona do swego dawnego sposobu życia i potępiła w badzo ostrych słowach marnowanie pieniędzy w życiu towarzyskiem.

Zamieszkała wraz z córką Sylwią w wykintnym hotelu Plaza w Nowym Jorku.

— Ale było to naprawdę za drogą — powiada teraz nie bez goryczy z powodu straconych pieniędzy bez potrzeby, a najgorsza rzecz, że wydałam pieniądze na same głupstwa. Dlatego przez cały dzień mam biegac w toalecie wyżytowej? Dla Hetty Green skromne Hoboken zupełnie wystarczą.

W swem dawniejszem mieszkaniu — tak odpowiadała niedgdyś z dumą — żyła spokojnie, wydając tylko 36 koron na tydzień; w hotelu Plaza musiała wydać na tydzień 2,000 koron.

Aczkolwiek oburzona jest wogóle na wykintne życie w Nowym Jorku, to przecie poruszyła ją niektóre szczegóły i już nie żyje w Hoboken tak skromnie, jak dawniej. Można ją teraz często widzieć w modnej sukni jedwabnej, a w małym hotelu, w którym mieszka, także sobie pogawędzać przy małym stoliku, o osobniona od innych gości.

Krótki występ w Nowym Jorku zrobił przeciw swoje i umiarkował cokolwiek zbyt oszczędność kilkakrotnej milionerki.

Telegramy.

Związek ludzi rosyjskich.

Petersburg 12 TAP. Najjaśniejszemu Panu, Najjaśniejszej Pani i Następcy Tronu niala szczęście przedstawić się deputacją petersburskiego związku ludzi rosyjskich.

Najjaśniejsi Państwo rozmawiali z członkami związku, przezem Najjaśniejszy Pan interesował się sprawami Związku. Następnie Jego Cesarska Mość uszczęśliwił deputację podziękowaniem za wyrażone Mu uczucia wieropoddane i ofiarowanie Następcy Tronu obrazu świętego. Najjaśniejszy Pan powiedział: „Życzę w przyszłości oddziałowi związku spokojnej i owocnej działalności“.

Częłolowe amnestje.

Petersburg 12 TAP. Z Moskwy, Riazania, Adzikentu, Sewastopola donoszą, że osobom skazanym administracyjnie kary z racji dnia dworskiego złagodzono.

Skutki deszczów.

Kijów 12 TAP. Silna ulewa wyrządziła na kolejach w Besarabji szkody, tor ulęgi podmyciu. Deszcze zatopły pastwiska i ogrody.

Rozbiście pociągu.

Rostów n. Donem 12 TAP. Między stacjami Nachiczewan i Kuzitiriń południo wschod. kole ulęgi rozbiściu pociąg spacerowy. Są ranni i zabici.

Starcie z opryszkami.

Tula 12 TAP. Ujęto bandę 4 opryszków, którzy podczas aresztowania stawili opór. Jeden z napastników zranił 2-ch policjantów, z których jeden zmarł.

Wykopalska.

Tyflis 12 TAP. Podczas kopania prof. Marren wykrył starożytny warsztat wyrobów miedzianych oraz kamienne fundamenta starego zamku. Peszuwania odbywają się.

Konferencja niemieckiego następcy tronu z hr. Zeppelinem.

Friedrichshafen 12-go. Niemiecki następca tronu przybył wczoraj do hr. Zeppelina i odbył z nim dłuższą konferencję, która trwała półtorej godziny. Podczas obrad obecnym był tylko marszałek dworu.

Pożar miasta.

Uesküb 12-go. Wczoraj w nocy spaliła się większa część miasta Uesküb. Poszkodowani są przeważnie torcy. Straty są obrzynnne.

Echa napadu na pociąg.

Wlino 12 TAP. Z liczb napastników na pociąg pod Nowogrodkiem strażnicy ujęli 8-miu.

Poszukuje posady gajowego, myśliwego lub ekonoma, bez różnicy odległości. Oferty pod „Pracowity“. 3-1

Ogród „Halinów” Władysława Zawady, Szkolna № 20.
Otwarty codziennie. Wejście bezpłatne. Sezonowa wystawa róż, drzewek owocowych.

PRACOWNIA SUKIEN
Wiktorji Karwowskiej
przeniesioną została
z domu przy Al. III № 49
w Aleję II-gą № 38.
Poleca się Szan. Paniom.

Najlepszy środek do czyszczenia obuwia

SERVUS

Jedynie oryginalny w białych blaszankach.
z firmą
Gustaw Rosenthal Łódź.

Biuro pośrednictwa i zleceń
„RENOMETR”
w Częstochowie, III-cia Aleja № 60.

Tanio sprzedaje nieruchomości i place w ulicach: Teatralnej, Warszawskiej, Małej, Centralnej, Krótkiej, Cerkiewnej, Stawiańska, Bóg i III-ej Alejach, Szkolnej, św. Rocha, św. Barbary; w Rakowie, Sosnowcu, Zawierciu, Radomsku, willa w Kamińsku; różne młyny wodne etc. Także lokata kapitalów, oraz sprzedaż, zamiany, dzierżawy wszelkich majątków ziemskich w Królestwie, Litwie, Rosyji i zagranicą.

CONSTIPATION FRANCUSKI POPULARNY ŚRODEK
przebieg
CASCARA **CHRONICZNEJ**
MIDY **OBSTRUKCJI**
Dział: 8 pigułek 3-4 razy przed spoczynkiem.
Nie powoduje bólu w żołądku, ani mdłości, ani biegunki.

„Arystokratyna”

Odmaczone na zeszłorocznej wystawie lekarzy i przyrodników we Lwowie medalem złotym i dyplomem.

„Arystokratyna” działa przez swą zawartość węgliska antyseptycznie i ożewiająco, już po krótkim użyciu—staje się pleć lśniącą białą i nabiera młodocianej świeżości i wdzięku. Pielę, smarszeczki, wagry, żółte plamy usuwa „Arystokratyna” po kilkorazowym użyciu.

Żądać w składach aptecznych i aptekach.

Główny skład na Królestwo i Cesarstwo w składzie

APTECZNYM

Wacława ORZEŁ

w Częstochowie, III Aleja № 48.

1486

Warszawska Szkoła

Lékarstwo-Dentystyczna

L. Szymańskiego

Warszawa, Nowo-Miodowa № 1, róg Krakow. Przedmieście.

Zapis nowowstępujących słuchaczy i słuchaczek już rozpoczęty.

766

Program wysyła się bezpłatnie.

6-5

St. Szczawiński

w Częstochowie (obok Teatru)
Skład Win
DELIKATESÓW
i towarów kolonialnych
ogł. od 1878 r.

TELEFON № 3

Wszelchwałowy znany z dobroci

Koniak J^{as} Prunier & Co

oraz **WINO SZAMPAŃSKIE**

Duc de Montebello

Carte Blanche, „Sec” i „Extra Dry.”

IMPORT

WIN

Węgierskich

Francuskich.

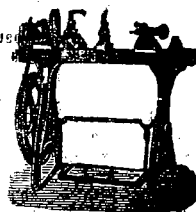
Dla pańników największy wybór pieśni nakładem Józefa Miecznika do nabycia we wszystkich budkach i księgarniach na Jasnej Górze.

Oddział Techniczny Tow. „Prowadnik”
w RYDZE.
Skład fabryczny w Częstochowie ul. Dojazd № 5.
Wyroby gumowe techniczne, węże gumowe, pasy gumowe.
Wyroby z twardej gumy, wyroby asbestowe kieszki i opony do rowerów Linoleum, Linkrusta Inlaid i t. d.

Tow. Akcyjne F. Reddaway i S-ka
Manchester-Pendleton.
Pasy patentowane „Reddaway”. Pasy z szerści wielbłąziej.
Pasy skórzane angielskie, Węże parciane, opony nieprzemakalne, cerata. 25-3

Popierajcie wyrób krajowy!
Nowy wynalazek lamp pod nazwą „Imperia”
Dom Handlowy i Biuro Techniczne
J. WÓJCICKI S-ka z Warszawy

urządza gazowe oświetlenie za pomocą gazoliny.
Koszt palenia wynosi 1 kop. na godzinę, światło jednopłomienne o jasności 750 świec. Lampami gazolinowymi dotychczas oświetlone są: Lin, Puławy, Aleksandrów, Piotrków, Łódź, Warszawa, Sieradz.
Interesanci zechcą nadesłać swe adresy do hotelu Kupieckiego dla wojaka 1039 I. Kreitermana.

972 Nowootworzony
Cyklodrom Warszawski
T. Zdrojewski, Częstochowa
ul. III Aleja № 60.

Sprzedaję
wynajmuję
i
reparacja

R-O-W-E-R-O-W
oraz części do takowych.

Ludzie każdego stanu
znajdą
łatwy i uciechowy zarobek na
miejscu.
H. R. 4172 Rudolf Mosse
Wiedeń Austria.
1017

Do wynajęcia sklep
odpowiedni dla wszelkiego rodzaju interesu, z dużym pokojem, pod którym znajduje się piwnica. Obok mieszkanie z wodociągami i zlewem jest do wynajęcia od 1 ego października r. b. w domu W-ego T. Landschek przy fabryce Bleszno na Ostatnim Groszu. 940 10 5

Bufet Lutni

wydaje obiady dla wszystkich od godz. 12 do 4 po południu. Wejście bezpłatne. 1004 6-5

Na wypłatę, blisko stacji kolejowej 10-tomorgowe działki ziemi żyznej, dobrej po 115 i 220 rubli za morgę. Wiadomość w Biuro Renometr” Aleja III 60-ty.

Do sprzedania 60 sztuk gołębi różnych gatunków dobieganych maści. Wiadomość Stawowa 14. 980-7-7

Folwark Biały pod Częstochową ma do sprzedania 40 morgi pola i 18 morgi łąk. Także wolant do sprzedania. Wiadomość na miejscu. 888

5000 i 14000 rubli potrzeba zaraz, 1-ry numer hipoteki miejscowej. Biuro „Renometr”. 938-0-4

Przyjmuję uczeni na stacji i stołowników, Szkolna 15, Bukowska. 1041-1-1

7-klasowy Zakład Naukowy
ŻEŃSKI
z pensjonatem

Marji Słowikowskiej
Częstochowa, Teatralna 24.
Zapisy codziennie od 8-5
1037-3-1 Lekcje 7 września.

Majątek Kocierzowski
stacja Kamińsk ma do sprzedania jeszcze kilka 10 i 10 morgowych działek.

Zamiejscowym znaczne ustępstwa 1040

Mysliwym sprzedają się 7-tomniowie sceny „Kurlandzkiej” III Aleja № 57, mieszka 1. 1038

Zaraz do wynajęcia tanio mieszkanie z pokojem i kuchnią i drwalką, może być 1000, obora, wozownia, szopa, góra na wiadomość Nowa 46. 987-14

Pokój z całonocnym utrzymaniem, wolny 1000, bojnio. Wiadomość na miejscu. 1028

E. Bieniaszewski

oprawa obrazów, sklep w Alei III Nowa 3 i vis powiatu. Przyjmuję do oprawy obrazy portrety i fotografie. Posiadam składnie duży wybór listew, z pierwszych firm warszawskich w najnowszym sonach. Roboty wykonywa solidnie i gwarant. Ceny umiarkowane. 305-150

Poszukuję pokoju z umeblowaniem i dzielnym wejściem. Oferty w Redakcji dla L. K. 1018-3